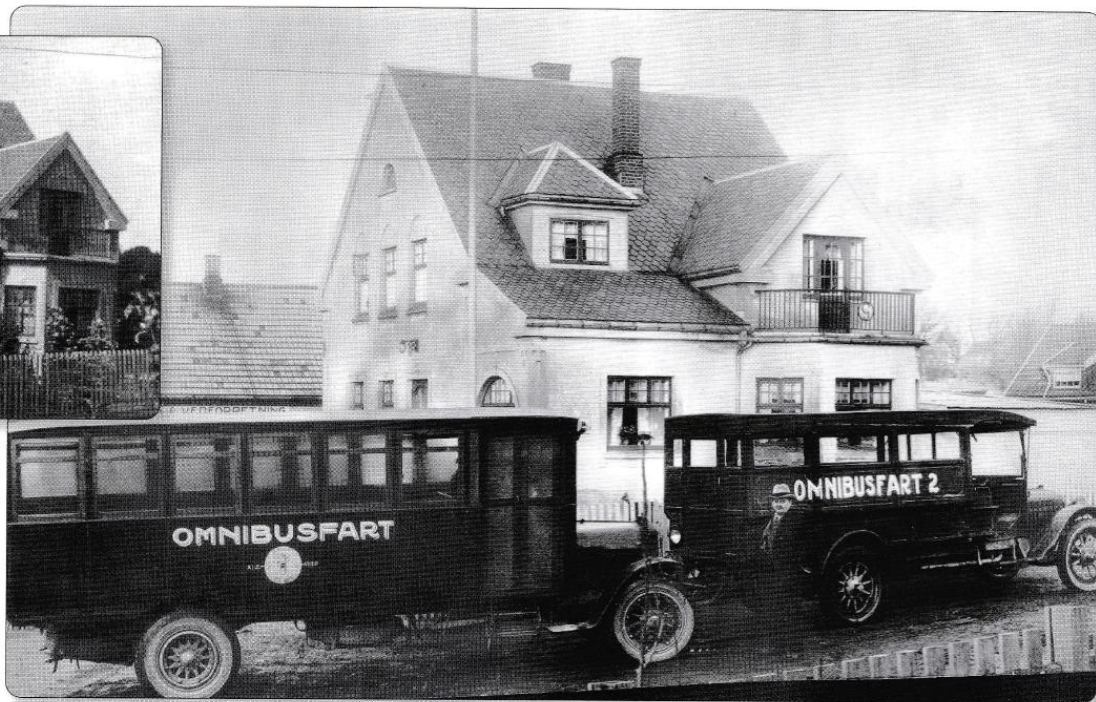

Huset i Gokstadveien nr. 4. Garasjene i bakgrunnen. Legg merke til reklameplakater på stakittgjerde.

Nils Bernhard Gustavsen med to av sine omnibusser utenfor huset i Gokstadveien i Sandefjord. Det er Omnibusfart (1) og Omnibusfart 2. Legg merke til reklamen på siden – "25 øre alle veier". Legg også merke til skiltet med: "Kul - Koks & Vedforretning".

Rutebildrift i Sandefjord på 1920 tallet:

Den gang det het "omnibusfart"

Den herstående busshistorie ble fortalt meg i mai år 2000, av den da siste gjenlevende sønn av bestefar, Odd Gustavsen sen. Han var i sin tid både medeier og sjåfør i selskapet. Stoffet har også vært presentert i Sandefjords Blad, høsten 2010. Knut Sørhaug

Min, og mine søskenbarns avdøde bestefar Nils Bernhard Gustavsen, etablerte og drev Sandefjords første bussruter på 20 tallet. Allerede rundt 1910/20 hadde han startet sin egen vognmannsvirksomhet, og etter hvert også etablert "Prestehagens Kul, Koks og Vedforretning".

Et reklameskilt ut mot Gokstadveien frembød tjenestene: «Flytning – Arbeidskjøring mottages, med Lastebil & Hester – Drosjebil til leie».

Nils Bernhard Gustavsen var den lokale pioneren i busstransport. I 1921 fikk han Sande herreds (Sandar kommune fra 1932) tillatelse til å sette i gang bilrutene: Sandefjord – Framnes, Sandefjord – Strand og Sandefjord – Lahelle.

TEKST: KNUT SØRHAUG

Men altså: På midten av 1920-tallet gjorde han sitt første fremstøt mot en fremtidig omnibusfart, som det den gang het. Det startet med en lastebil som vinterstid ble brukt til transport av ved, kull og koks. Med denne gikk han inn i sitt nye prosjekt. Da våren kom, ble lasteplanet på denne fjernet, understellet gjort rent, malt og fikset, og et

turhus i tre satt på. «Huset» lignet mest på biltransportene som i noen tiår har vært benyttet til å frakte fjærkre og kyllinger i, med små glugger som fungerte som vinduer, og med langbenker innenfor.

Og dette var altså bestefars, og såvidt meg bekjent også byens første rutebil. Snart var det gjort nye erfaringer.

Det ble skaffet et understell fra Amerika – en «Interpendent» –, som ble bygget hus på i

Christiania, som Oslo het den gang. Og denne ble så satt i trafikk. Men som historien vet var veiene den gang dårlige, brostein og asfalt fantes ikke, og hull og vaskebrett var vanlige fenomener. Da det heller ikke var luft, men

massiv gummi i dekkene, kan en tenke seg hvordan kjøretøyer med korte blad-fjæringsystemer, ristet og skramlet.

Nye tider i konkurranse med fergedrift.

Det skulle etter hvert bli andre saker. Nyere busser kom til, med luft i dekkene og bedre seter. Disse tok opp konkurransen med "Framnesferga". Ferga gikk mellom Thor Dahl i sentrum og Framnæs Mekaniske Verksted. Altså en arbeidsrute. Fergeturen kostet 10 øre en vei. Dette ga busspriser først på 50 øre, og siden ned i 35 øre. Og ikke lenge etter sto det «25 ØRE ALLE VEIER» – malt på bussene. Noe som fikk mange til å tenke buss, i stedet for ferge. Da slapp folk som skulle fra byen til Framnes og Vesterøya og videre mot

Vestre Rød, å gå den tunge bakken fra fergeleiet og oppover.

Vekst i selskapet

Da bestefar falt fra hadde virksomheten blitt utvidet med rutetilbud omkring hele byen og omegnen. En virksomhet som ble drevet inn mot krigsårene, av sønnene Birger og Odd.

Toppåret for Omnibussfart synes å være 1928. Da hadde N.B. Gustavsen konsesjon på åtte ruter. Lokalpressen hadde da et intervju med pioneren; Nils Bernhard Gustavsen. Han kunne fortelle at han hadde 5 vanlige omnibusser og en 7-seter bil i reserve, når det trengtes. Den gang ble det kjørt vel 700 km daglig og driften slukte ca. 1500 liter bensin i uken, pluss olje. Det var ansatt 6 sjåførere og en reparatør på verkste-

det. I tillegg til sjåførene, var det ansatt like mange billettører, når alle vognene var i drift.

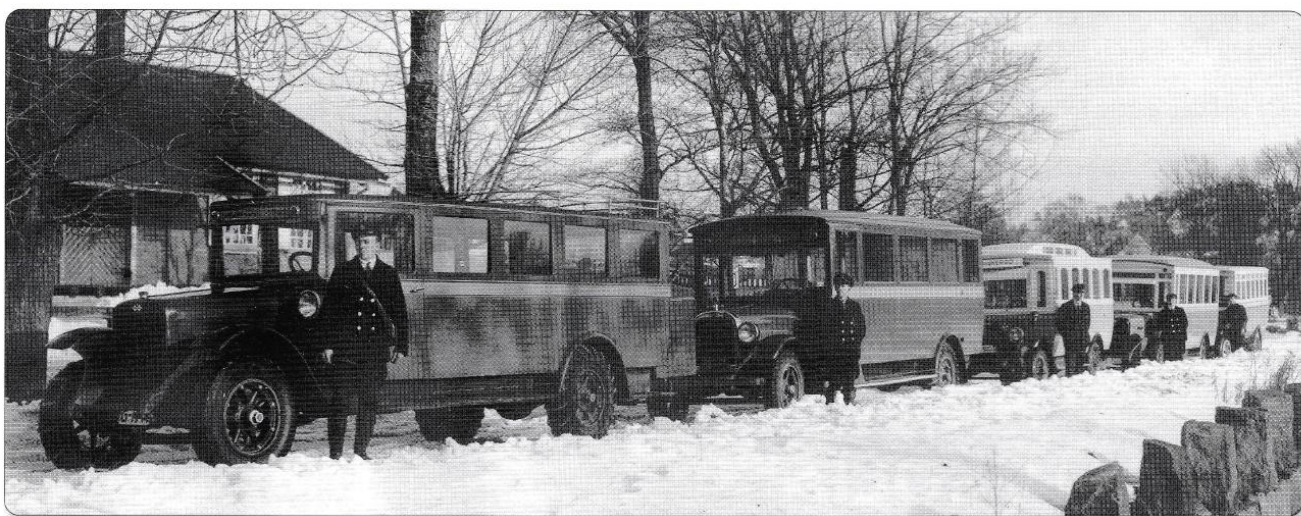
Dette året ble selskapet overtatt av nytt firma "Auto-Buss" i Sandefjord. Familiemedlemmene fortsatte som sjåførere i mange år etter den tid.

Nye aktører

Senere, etter krigen, var både bestefar og bilrutene hans for lengst borte. Nå var det Autobuss, Julius Dalen, Reidar Johannessen og Nielsens bilruter som fraktet folk rundt i distriktet. Men det var altså min, og mine søskenbarns bestefar Nils B. Gustavsen, som etablerte Sandefjords første bussruter. Han døde i 1930, 47 år gammel.

Bilparken til AS Autobuss ved jernbanestasjonen i Sandefjord/Sande vinteren 1928. Bussene er av merke International. Samtlige busser er skodd med snøskjettinger på tre hjul. Sjåførene er fra v.: Birger Gustavsen med bussen som trafikkerte ruten Langeby – Lahelle – Strand, Hjalmar Nilsen, Otto Modin med ruten Haukerød – Store Bergan, Thorleif Lindhjem og bakerst O. Jahre som også var verkstedsmann.

De samme 5 bussene fotograferert på vinteren 1928. Den første med chassis fra International. De andre med ukjent chassis og karosseri. Nr. 2 har reg. nr.: G-5035, Så følger G-9033 og muligens G-3272. Her trengs det hjelp.